

**Силабус освітнього компоненту
«ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ»**

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія)
Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)
 Першого (бакалаврського) рівня
Рік навчання: 1
Семестр: 1-2

Структурний підрозділ	Кафедра географії та методики її викладання, природничо-економічний факультет
Викладач: 	ПІБ: Придеткевич Станіслав Станіславович Посада: старший викладач кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: кандидат географічних наук Вчене звання: E-mail: prydetkevych.stanislaw@kpmu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpmu.edu.ua/sklad-kafedry/prydetkevych-stanislaw-stanislawovych/ ПІБ: Матуз Ольга Володимирівна Посада: асистент кафедри географії та методики її викладання Науковий ступінь: Вчене звання: E-mail: matuz@kpmu.edu Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), 6 ауд. (кафедра географії та методики її викладання). Профайл викладача: https://geo.kpmu.edu.ua/sklad-kafedry/matuz-olha-volodymyrivna/
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpmu.edu.ua/course/view.php?id=8006 https://moodle.kpmu.edu.ua/course/view.php?id=10129
Статус дисципліни	Обов'язковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	11 кредитів ЄКТС / 330 год.
Мова викладання	Українська
Форми здобуття вищої освіти	Денна
Політика дисципліни	Академічна доброчесність. Передбачається, що у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи відповідальність їх порушення згідно Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Відвідування занять. Передбачається, що здобувачі вищої освіти систематично відвідуватимуть лекційні та практичні заняття, проявлятимуть старанність та відповідальність до навчання, вчасно виконуватимуть поставлені завдання, відпрацьовуватимуть пропущені заняття. Ініціативність здобувачів вищої освіти. Передбачається, що здобувачі вищої освіти проявлятимуть ініціативність та старанність у виконанні завдань самостійної роботи.

Що будемо вивчати?	Предметом вивчення освітнього компоненту є особливості формування та сучасна структура (тектонічна, геологічна та геоморфологічна будова, гідро-кліматичні умови, ґрунтово-рослинний покрив та тваринний світ) ландшафтних комплексів регіонального рівня, закономірності їх поєднань та розміщення в межах материків та океанів.
Чому це треба вивчати?	Метою вивчення освітнього компоненту є формування у здобувачів вищої освіти науково-світоглядних уявлень про природу (тектонічну та геологічну будову, корисні копалини, рельєф, водні об'єкти, ґрунтовий покрив, рослинний та тваринний світ) окремих фізико-географічних регіонів.
Яких результатів можна досягнути?	Знання та розуміння основних концепцій, парадигм, теорії та загальної структури географічної та історичної наук, предмету їх дослідження, місця і зв'язків в системі наук, етапів історії розвитку географії. Вільне володіння географічною та історичною термінологією і номенклатурою. Розуміння освоєння механізмів функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів, вміння класифікувати зв'язки і залежності між компонентами, усвідомлення причин, перебігу і наслідків процесів, що відбуваються в них. Вміння пояснювати просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях. Вміння пояснювати зміни, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства. Вміння застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії та історії, їх теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно- та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Загальні компетентності: знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Спеціальні компетентності: здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів; здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному); здатність розуміти та пояснювати особливості фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язки у ландшафтах та біогеоценозах.
Зміст дисципліни	МОДУЛЬ 1. Змістовий модуль 1. Загальний фізико-географічний огляд Євразії: фізико-географічне положення Євразії; тектонічна і геологічна будова Євразії, корисні копалини; геоморфологічна будова Євразії; загальні риси кліматичних особливостей Євразії, кліматичні пояси і кліматичні області Євразії; внутрішні води Євразії; ґрунтовий покрив Євразії; рослинний покрив Євразії; тваринний світ Євразії; фізико-географічне районування Євразії. МОДУЛЬ 2. Змістовий модуль 1. Регіональний фізико-географічний огляд Євразії: острівна Арктика і Субарктика Євразії; Західна та Східна Європа; Північна Азія; Середземномор'я і Передня Азія; Середня і Центральна Азія; Висока та Східна Азія; Південна Азія та Південно-Східна Азія; Південно-Західна Азія. Змістовий модуль 2. Північна та Південна Америка: загальний фізико-географічний огляд Північної Америки; Рівнинний схід Північної Америки; Кордильєрський захід північної Америки; Центральна Америка; загальний фізико-географічний огляд Південної Америки; Рівнинний схід Південної Америки; Андійський захід Південної Америки. Змістовий модуль 3. Африка, Австралія і Антарктида: загальний фізико-географічний огляд Африки; Північна та Центральна Африка;

	Південна та Східна Африка; загальний фізико-географічний огляд Австралії; регіональний фізико-географічний огляд Австралії; фізико-географічний огляд Антарктиди. Змістовий модуль 4. Світовий океан і його складові: загальний фізико-географічний огляд Світового океану; ресурси і охорона вод Світового океану; фізико-географічна характеристика Тихого океану; фізико-географічна характеристика Атлантичного океану; фізико-географічна характеристика Індійського океану; фізико-географічна характеристика Північного Льодовитого океану.
Методи навчання	За джерелом інформації: - словесні: розповідь, пояснення, бесіда; - наочні: ілюстрація, демонстрація, самостійне спостереження; - практичні: вправи, практичні роботи; За ступенем керування здобувачами вищої освіти: - навчальна робота під керівництвом викладача; - самостійна робота з літературними джерелами; - письмова робота, лабораторна робота; Методи стимулювання інтересу до навчання: - навчальні дискусії; - створення ситуацій пізнавальної новизни; - створення ситуацій зацікавленості. Самостійна робота студентів. Дистанційний метод навчання в інформаційній системі Moodle.
Інформаційне забезпечення	1. Безруков Ю.Ф. Физическая география материков и океанов в вопросах и ответах. Часть 1. Евразия и Мировой океан. Учебное пособие. Симферополь : Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского, 2005. 196 с. 2. Безруков Ю.Ф. Физическая география материков и океанов. Том 1. Евразия. Часть 4. Региональная характеристика. Учебное пособие. Симферополь : Симферопольский государственный университет, 1998. 77 с. 3. Безруков Ю.Ф. Физическая география материков и океанов. Том 1. Евразия. Часть 1. Общая характеристика Евразии. Часть 2. Физико-географический обзор Зарубежной Евразии. Учебное пособие. Симферополь : Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, 2000. 72 с. 4. Галай И.П., Журкевич В.А., Рылюк Г.Я. Физическая география материков и океанов. В 2 ч. Ч. 2. Северная Америка, Южная Америка, Африка, Австралия, Океания, Антарктида, Мировой океан : Учеб. пособие. Минск : Университетское, 1988. 366 с. 5. География Мирового океана: практикум для студентов геогр. фак. Ч. 1. Физическая география Мирового океана / авт.-сост. : Я. К. Еловичева, М. М. Ермолович. – Минск : БГУ, 2006. – 46 с. 6. Жучкевич В.А. Физическая география материков и океанов : Учеб. пособие для вузов : В 2-х ч. Ч. 1 : Евразия / В. А. Жучкевич, М. В. Лавринович. Минск : Университетское, 1986. 224 с. 7. Лавринович М.В. Физическая география Евразии (региональный обзор) / М. В. Лавринович. Минск : БГУ, 2003. 183 с. 8. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків і океанів : Навчальний посібник. В 2 ч. / Б. Д. Панасенко. Вінниця : «Гіпаніс», 2001. 410 с. 9. Придеткевич С.С., Мисько В.З. Географія материків і океанів. Частина І. Загальний фізико-географічний огляд Євразії (конспекти лекцій)». Кам'янець-Подільський : Видавничо-поліграфічне підприємство «Апостроф», 2021. 130 с. 10. Чернюк Г.В., Мисько В.З., Придеткевич С.С. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з географії материків і океанів (географічна номенклатура). Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 82 с.
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Денна форма здобуття вищої освіти: лекції (74 год.), практичні заняття (90 год.), самостійна робота (166 год.).

**Система оцінювання
результатів навчання**

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється згідно Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2021, №11-ОД.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти базується на принципах систематичності, комплексності, об'єктивності, обґрунтованості, диференційованого підходу.

Система оцінювання передбачає активну роботу здобувачів вищої освіти впродовж семестру та отримання ними оцінки за практичні заняття, модульну контрольну роботу, самостійну роботу, екзамен, сума яких складає підсумкову рейтингову оцінку.

Модуль 1

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	40	100
30 балів	25 балів	5 балів		

Модуль 2

Поточний і модульний контроль (60 балів)					Екзаме н	Сум а	
Поточний контроль				МК Р	Самостійн а робота	40	100
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	25 балів в	5 балів		
8 балів в	7 балів в	8 балів в	7 балів в				

Поточний контроль. Обрахунок підсумкового рейтингового балу поточного контролю (r_k) здійснюється за формулою:

$$r_k = (0,05 \times r_k^c + 0,4) \times \hat{r}_k$$

де r_k^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля, тобто частка від ділення суми всіх оцінок на їх кількість (беруться оцінки від 4 до 12, отримані на навчальних заняттях та оцінки, отримані після ліквідації здобувачем вищої освіти поточної заборгованості, а $\hat{r}_k$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача вищої освіти за результатами поточного контролю з урахуванням її вагомості.

Модульна контрольна робота. Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти.

Модульна контрольна робота складається з п'яти теоретичних питань, кожне з яких оцінюється у 5 балів. Робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – 25 балів. Такого рівня робота має бути виконана грамотно і акуратно. Відповіді на питання контрольної роботи повинні бути повними, вичерпними, містити власні роздуми і приклади.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

	Передбачене написання модульної контрольної роботи з використанням платформи для дистанційного навчання Moodle. Контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки географічної номенклатури. Максимальна можлива оцінка за самостійну роботу складає 5 балів, мінімум – 3. Екзамен. Якщо здобувач вищої освіти виконав усі завдання практичних занять, звітував на консультаціях чи заняттях про результати самостійної роботи, написав модульну контрольну роботу, то він одержує відповідні бали за перераховані види роботи і допускається до здачі екзамену, який проводиться згідно графіку. На екзамені здобувачу вищої освіти потрібно дати відповідь на 4 теоретичних питання, кожне з яких оцінюється у 10 балів. Максимально можлива оцінка за екзамен складає 40 балів, мінімальна – 24 бали. Загальна оцінка за освітній компонент визначається шляхом сумування кількості балів за поточного контролю, модульної контрольної роботи, самостійної роботи та підсумкового екзаменаційного балу. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до таблиці: Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <table><tr><th>Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля</th><th>Оцінка за шкалою ECTS</th><th>Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою</th><th>Національн а залікова оцінка</th></tr><tr><td>90-100 і більше</td><td>A (відмінно)</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B (дуже добре)</td><td rowspan="2">добре</td></tr><tr><td>75-81</td><td>C (добре)</td></tr><tr><td>67-74</td><td>D (задовільно)</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>60-66</td><td>E (достатньо)</td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX (незадовільн о з можливістю повторного складання)</td><td>незадовільно</td><td>не зараховано</td></tr></table>	Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою	Національн а залікова оцінка	90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно	зараховано	82-89	B (дуже добре)	добре	75-81	C (добре)	67-74	D (задовільно)	задовільно	60-66	E (достатньо)	35-59	FX (незадовільн о з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
Рейтингов а оцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційн а оцінка за національною шкалою	Національн а залікова оцінка																				
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно	зараховано																				
82-89	B (дуже добре)	добре																					
75-81	C (добре)																						
67-74	D (задовільно)	задовільно																					
60-66	E (достатньо)																						
35-59	FX (незадовільн о з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано																				
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях	Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів на навчальних заняттях рівний 12. Початковий (понятійний): - здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів та відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні» (1 бал); - здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику (2 бали); - здобувач намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом (3 бали). Середній (репродуктивний): - здобувач володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі (4 бали); - здобувач знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником,																						

	самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні (5 балів); - здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами (6 балів). Достатній (алгоритмічно дієвий): - здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми (7 балів); - знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати (8 балів); - здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички (9 балів). Високий (творчо-професійний): - здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси (10 балів); - здобувач володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію (11 балів); - здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах (12 балів).
Поточний контроль	Практичні завдання, самостійна робота
Підсумковий контроль	Модульна контрольна робота, екзамен
Локація	Згідно з розкладом